

УДК 349.6

DOI 10.32782/2663-5666.2024.4.4

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Вступ. Порушення спокою, забруднення навколишнього середовища, виснаження природних ресурсів ставить під загрозу існування та розвиток не лише сучасного світу, а й майбутніх поколінь. Глобальні виклики сформувавши напрями міжнародної співпраці через основні глобальні цінності – мир, здорове навколишнє середовище та стійкий розвиток, розуміння взаємозалежності між якими знаменує початок пошуку юридичного визначення способів захисту фізичного існування і прав окремих людей.

Незважаючи на те, що ідея «екологічних прав людини» або права людини на безпечне та здорове довкілля не є новою, а зв'язок між захистом прав людини і захистом навколишнього середовища вже давно визнаний у сучасному світі, першим досвідом встановлення правової комунікації між ними стала Стокгольмська конференція ООН 1972 року та створення Всесвітньої комісії з навколишнього середовища та розвитку (WCED) у 1983.

Значні виклики та очікування виникають перед міжнародною спільнотою суверенних країн у сучасному світі. У зв'язку з цим вже було реалізовано кілька ініціатив для сприяння загальному добробуту, однією з яких є прийняття Порядку денного сталого розвитку на період до 2030 року, який спрямований на досягнення 17 цілей розвитку до 2030 року та пошук довготермінових рішень для створення міжнародних механізмів регулювання міграційних процесів в контексті захисту навколишнього середовища і адаптації національних законодавств до світових стандартів.

Метою статті є дослідження правового забезпечення екологічних прав людини в умовах сталого розвитку, викликів та перспектив у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В останні роки проблемам правового забезпечення екологіч-

них прав людини в умовах сталого розвитку присвячували свої наукові доробки такі автори як Алмаші І. [3], Гетьман А., Анісімова Г. [6], Чернік С. [12], Буроменський М. [5], Баймуратов М., Кофман Б. [4] та інші. Сучасні дослідження в цій галузі потребують детального аналізу існуючих правових механізмів, виявлення їх недоліків та розробку нових підходів до захисту екологічних прав людини.

Виклад основного матеріалу. Концепція сталого розвитку передбачає баланс між економічним зростанням, соціальним прогресом та охороною довкілля. Однак, зміни клімату та деградація екосистем порушують цей баланс, змушуючи людей мігрувати. Сьогодні, як ніколи раніше, постає питання про необхідність ґрунтового правового забезпечення екологічних прав.

В основі міжнародної нормативно-правової бази щодо забезпечення екологічних прав людини постає Загальна декларація прав людини (1948) [8], яка хоча і не містить прямої згадки про екологічні права, однак певні статті цього документа опосередковано стосуються екологічної складової прав людини. Так от стаття 3 Декларації гарантує право на життя, свободу і особисту недоторканність, адже сприятливе довкілля є місцем для реалізації права на життя, якщо забруднення повітря, води чи інші причини погіршують здоров'я та життя людини. У статті 12 зазначається неможливість безпідставного втручання в особисте і сімейне життя, посягання на недоторканність житла, таємницю кореспонденції, або на честь, гідність і репутацію. Переконані, що забруднення навколишнього середовища може розцінюватися як втручання в особисте і сімейне життя та посягання на недоторканність житла. Стаття 19 забезпечує право на свободу переконань і на вільне їх виявлення, в тому числі свободу шукати, отримувати і поширювати екологічну інформацію. Стаття 25 встановлює право на рівень життя, необхідний для підтримки її здоров'я і добробуту, включа-

ючи харчування, одяг, житло, медичний огляд і необхідне соціальне обслуговування, що неможливо без чистого довкілля, доступу до якісних природних ресурсів. Акцентуємо увагу, що хоча на момент ухвалення Загальної декларації екологічні питання не розглядалися як окрема категорія прав, а сам документ не є спеціалізованим документом з акцентом на забезпеченні екологічних прав людини, вона відіграє важливу роль у їх розвитку та захисті. Завдяки своїм фундаментальним принципам Декларація надає міцну основу для боротьби за здорове довкілля і створює правові підстави для забезпечення екологічних прав людини.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966) [10] фокусується на широкому спектрі соціально-економічних прав, багато з яких тісно пов'язані зі станом навколишнього середовища. Так, право на найвищий досяжний рівень фізичного та психічного здоров'я (ст. 12 Пакту) передбачає пряму залежність здоров'я людини від стану навколишнього середовища, адже забруднення повітря, води та ґрунту, зміна клімату негативно впливають на здоров'я людей. Право на достатній життєвий рівень (ст. 11) включає в себе право на достатнє харчування, одяг і житло, а здорові екосистеми забезпечують продовольчу безпеку та доступ до природних ресурсів. Право на належні умови праці (ст. 6–7) окреслює безпечне робоче середовище, що не шкодить здоров'ю працівників і так чи інакше пов'язано з загальним станом навколишнього середовища. Безсумнівно, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, підкреслюючи взаємозв'язок між різними економічними, соціальними та культурними правами, переконливо стверджує, що забезпечення одного права сприяє реалізації інших, передбачає обов'язок країн вживати максимальних зусиль для забезпечення екологічних прав своїх громадян та закликає до міжнародного співробітництва для сприяння прогресу в галузі економічних, соціальних і культурних прав, що включає і співпрацю в галузі охорони довкілля.

Ще одним фундаментальним документом у галузі міжнародного екологічного права є Декларація Конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем навколишнього середовища (Стокгольмська декларація, 1972) [2], яка поставила питання навколишнього середовища на перший план міжнародних проблем і ознаменувала початок діалогу між промислово розвиненими країнами та країнами що розвиваються

щодо зв'язку між економічним зростанням, забрудненням повітря, води та океанів і природними ресурсами та стала першим всесвітнім визнанням тісного зв'язку людини з навколишнім середовищем. Декларація вперше на міжнародному рівні визнала право людини жити в сприятливому довкіллі, що стало проривом у розумінні того, що здоров'я людини безпосередньо залежить від стану навколишнього середовища. Стокгольмська декларація складається з Преамбули, яка наголошує на важливості захисту довкілля для забезпечення добробуту людства, та 26 принципів, які пропонують основні напрями діяльності держави, суспільства та міжнародних організацій у сфері охорони довкілля. З особливим акцентом на забезпечення екологічних прав людини виступають наступні: Принцип 1 закріплює фундаментальне право людини на свободу, рівність і адекватні умови життя в довкіллі, яке дозволяє вести гідне і здорове життя і до якого вона має право; Принцип 19 гарантує право на отримання інформації про стан довкілля; Принцип 22 надає державам суверенне право розробляти свої ресурси за умови відповідального ставлення та недопустимості завдання шкоди довкіллю інших держав або районів, що знаходяться за межами національної юрисдикції; Принцип 23 забезпечує право громадян брати участь у розробці та реалізації природоохоронних програм; Принципи 24, 25 проголошують проблеми охорони довкілля спільними для людства і необхідність міжнародної співпраці для їх вирішення.

Стокгольмська декларація визначила основні напрямки та принципи міжнародно-правової охорони довкілля у сфері раціонального використання природних ресурсів, збереження флори і фауни, запобігання забруднення, охороні особливо чутливих екосистем. Стокгольмська декларація відіграла ключову роль у визнанні екологічних прав людини, стала фундаментом для подальшого розвитку міжнародного екологічного права і продовжує бути актуальним документом, який надихає на дію для захисту нашої планети і забезпечення гідного життя для всіх. Інноваційністю декларації вважаємо її акцент на необхідності збереження довкілля для майбутніх поколінь, що на сучасному етапі розвитку людства відповідає Цілям сталого розвитку.

Важливо зазначити, що Декларація Конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем навколишнього середовища стала основою для таких міжнародних документів як Декларація

Ріо-де-Жанейро про навколишнє середовище і розвиток (1992) [1] та Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція, 1998) [9], на яких з точки зору забезпечення екологічних прав варто зупинитися більш детально.

Декларація Конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем навколишнього середовища складається з 27 принципів, які встановлюють основні засади охорони довкілля і сталого розвитку. Принцип 1 проголошує людину центральною ланкою в прагненні до сталого розвитку, яка має право на здоров'я та продуктивне життя в гармонії з природою, чим фактично підкреслюється взаємозв'язок між правами людини та захистом навколишнього середовища. Принцип 2 надає державам суверенне право використовувати свої природні ресурси відповідно до власної екологічної політики, в той же час акцентуючи увагу на взаємозв'язку національної політики та міжнародних зобов'язань. Принцип 3 Декларації встановлює право на розвиток через задоволення потреб нинішнього покоління, не зменшуючи можливостей майбутніх поколінь, таким чином визначаючи основну концепцію сталого розвитку. Принцип 10 так чи інакше сприяє екологічній демократії, гарантуючи доступ до екологічної інформації, участь громадськості в прийнятті екологічно значущих рішень, доступ до правосуддя в питаннях довкілля. Принципи 7, 27 підкреслюють важливість міжнародного партнерства та солідарності в охороні довкілля, закликають до активної взаємодії держав, організацій і суспільства в цілому для досягнення екологічної стійкості.

Отже, складно недооцінити значення прийняття Декларації з проблем навколишнього середовища, адже її нормами проголошується визнання екологічних прав як складової прав людини, відбувається інтеграція екологічних питань у сталий розвиток, встановлюється взаємозв'язок економічного розвитку і захисту довкілля як взаємодоповнюючий, а не взаємовиключаючий, забезпечується доступ громадськості до інформації, участі в екологічних рішеннях і правосудді як правових механізмів для реалізації екологічних прав, підкреслюється спільна відповідальність держави за збереження довкілля через міжнародне партнерство. Не зважаючи на те, що Декларація має певні приводи для критики через її рекомендаційний

статус і залежність від політичної волі конкретної держави, вона заклала основу для визнання екологічних прав людини та необхідність інтеграції екологічних питань у політику сталого розвитку.

Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція, 1998) є одним з найважливіших міжнародних документів, що доповнює і розвиває принципи, закладені в Декларації Ріо-де-Жанейро, надаючи конкретні інструменти для реалізації екологічних прав громадян. Метою ухвалення Конвенції стала реалізація таких ключових завдань, як захист права кожної людини жити в сприятливому для здоров'я і добробуту навколишньому середовищі, гарантування доступу громадян до екологічної інформації, забезпечення участі громадськості в прийнятті екологічно значущих рішень, надання громадянам доступу до правосуддя в екологічних питаннях. Нормами Орхуської конвенції забезпечуються конкретні права і можливості для участі в захисті довкілля: право на доступ до інформації (кожна людина має право на доступ до інформації про стан довкілля, про плани, рішення та дії, які можуть мати значний вплив на довкілля, а також про стан людського здоров'я і безпеки, що пов'язані зі станом довкілля); право на участь громадськості в управлінні державними справами (право на подання зауважень, пропозицій та участь у громадських слуханнях, що стосуються довкілля); право на доступ до правосуддя (право на ефективні засоби правового захисту у випадку порушення прав на інформацію, участь у прийнятті рішень або в разі шкоди, завданої довкіллю). Особливо значимими перевагами Конвенції вважаємо інтеграцію екологічних прав до системи прав людини, підвищення екологічної свідомості громадян, реалізацію принципів екологічної демократії через участь громадян і можливість контролю за діяльністю органів влади. В той же час, дискусійними моментами є відсутність уніфікованих підходів до виконання положень Конвенції, обмеженість її юрисдикції та відсутність прямого механізму санкцій.

Глобальним планом дій для подолання ключових викликів, в тому числі і забезпечення екологічних прав людини в контексті сталого розвитку, є Порядок денний сталого розвитку до 2030 року [11], який був затверджений Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році,

в основу якого покладено 17 цілей сталого розвитку (ЦСР). Цілі сталого розвитку тісно пов'язані з правовим забезпеченням екологічних прав, оскільки здоров'я людини, економічне зростання та соціальний прогрес безпосередньо залежать від стану навколишнього середовища. В контексті аналізу правового забезпечення екологічних прав людини та ЦСР варто виокремити цілі, які безпосередньо пов'язані з екологічними правами та ті цілі, які мають непрямий зв'язок з екологічними правами людини.

До першої групи ЦСР відносимо наступні цілі:

Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови: передбачає доступність до чистої води, стає управління водними ресурсами та санітарією для всіх. І безпосередньо пов'язана з правом на воду і санітарію, які є фундаментальними для здоров'я людини;

Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад: обґрунтовує необхідність зробити міста та населені пункти інклюзивними, безпечними, стійкими та стабільними. і стосується права на здорове та безпечне житло, яке не повинно бути забрудненим або розташованим у небезпечних районах;

Ціль 13. Боротьба зі зміною клімату: зумовлює потребу термінових заходів для боротьби зі зміною клімату та її наслідками і пов'язана з правом на здоров'я, оскільки зміна клімату може призвести до екстремальних погодних явищ, поширення хвороб та інших негативних наслідків для здоров'я людей;

Ціль 14. Збереження морських ресурсів: аргументує збереження океанів, морів та морських ресурсів для сталого розвитку і стосується права на здоров'я, оскільки здоров'я людини залежить від здоров'я водних просторів;

Ціль 15. Збереження екосистем суші: визнає потребу захисту, відновлення та сприяння сталому використанню наземних екосистем, раціонального управління лісами, боротьбу з опустелюванням, зупинку процесу деградації земель та втрати біорізноманіття і пов'язана з правом на здорове середовище проживання і правом на життя;

Інші ЦСР, які мають непрямий зв'язок з екологічними правами:

Ціль 1. Подолання бідності: вмотивовує людство покінчити з бідністю у всіх її формах у всьому світі, адже саме бідність часто пов'язана з деградацією навколишнього середовища, що, в свою чергу, обмежує доступ до ресурсів і погіршує здоров'я;

Ціль 2. Подолання голоду: підкреслює необхідність подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства, так як саме сільське господарство є одним з основних факторів, що впливають на стан навколишнього середовища;

Ціль 3. Міцне здоров'я: характеризує забезпечення здорового життя і сприяння добробуту для всіх у будь-якому віці і зумовлює стійкий взаємозв'язок здоров'я людини зі станом навколишнього середовища;

Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання: означає стале економічне зростання, повну і продуктивну зайнятість та гідну працю для всіх за умови збереження навколишнього середовища.

Цілі сталого розвитку стали важливим інструментом для глобального співтовариства у вирішенні екологічних проблем та забезпеченні прав людини. Однак, як будь-яка інша глобальна ініціатива, ЦСР мають свої позитивні та суперечливі аспекти, особливо в контексті забезпечення екологічних прав. Беззаперечними позитивними аспектами є системність документу (ЦСР пропонують комплексний підхід до вирішення екологічних проблем, пов'язуючи їх з економічним розвитком, соціальною справедливістю та іншими аспектами сталого розвитку); універсальність (ЦСР є глобальною угодою, що об'єднує всі країни світу, що сприяє співпраці та обміну досвідом у сфері охорони довкілля); фокус на екологічних проблемах (ЦСР безпосередньо спрямовані на вирішення екологічних проблем, таких як зміна клімату, забруднення та втрата біорізноманіття); захист прав людини (ЦСР визнають, що екологічні права є невід'ємною частиною прав людини, і підкреслюють важливість забезпечення доступу до чистої води, чистого повітря та здорового середовища проживання); мобілізація ресурсів (ЦСР сприяють залученню інвестицій та технологій для вирішення екологічних проблем). В той же час певними суперечливими аспектами визначаємо відсутність правових механізмів впливу ЦСР, що ускладнює процес притягнення до відповідальності за їх порушення, недостатню увагу до соціальної справедливості, фокус на економічному зростанні за рахунок екологічних цілей. В будь-якому разі, правове забезпечення екологічних прав людини є невід'ємною частиною досягнення ЦСР, що вимагає спільних зусиль урядів, міжнародних організацій, бізнесу та громадськості.

Висновки. Проаналізовані міжнародні нормативно-правові стандарти демонструють значний прогрес у визнанні та захисті екологічних прав людини як невід'ємної складової прав людини загалом. Проаналізовані Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Декларація Конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем навколишнього середовища, Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, Порядок денний сталого розвитку до 2030 року заклали фундамент для розуміння взаємозв'язку між людиною та довкіллям, визначивши ключові принципи сталого розвитку. Однак, для ефективного правового забезпечення екологічних прав людини необхідні подальші зусилля на міжнародному та національному рівнях. Тільки за умови системного та комплексного підходу можна досягти сталого розвитку та забезпечити благополуччя для нинішніх і майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Rio Declaration on Environment and Development. URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf
2. Stockholm Declaration and Action Plan for the Human Environment. URL: <https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972>
3. Алмаші І.М. Правове регулювання права людини на інформацію про стан навколишнього природно-

го середовища. Сучасні аспекти збереження здоров'я людини: збірник праць XVI Міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф. / За ред. проф. Т. Ганича. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 309 с.

4. Баймуратов М., Кофман Б. Міжнародні правові стандарти прав людини: до визначення ідентифікаційних ознак: Збірник наукових праць «ЛОГОС», вип. 19 липня 2024 р.; Бостон, США (липень): 87-95. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-19.07.2024.015>.

5. Буроменський М. В. Тлумачення конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у світлі норм міжнародного гуманітарного права. Правова позиція, № 3 (40), 2023. С. 88–92.

6. Гетьман А.П. Деякі еколого-правові аспекти забезпечення сталого розвитку України / А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова // Право та інновації. – 2017. – № 3. – С. 7–17. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2017_3_3

7. Екологічне право: підручник / [А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, А.К. Соколова та ін.]; за ред. А. П. Гетьмана. – Харків : Право, 2021. – 552 с.

8. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

9. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція): Міжнародний документ від 25.06.1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text

10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Міжнародний документ від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

11. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

12. Чернік С.Д. Сталий розвиток як основа екологічної політики України. Наукові записки. Серія : Право. 2020. № 9. С. 64–68. URL: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2020-1-9-64-68>

Роговенко О.В. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті проаналізовано основні положення міжнародних нормативно-правових актів у сфері правового забезпечення екологічних прав людини в умовах сталого розвитку. Встановлено, що Загальна декларація прав людини, хоча і не містить прямої згадки про екологічні права, однак певні статті цього документа опосередковано стосуються екологічної складової прав людини. Досліджено Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, фокус уваги якого зосереджено на широкому спектрі соціально-економічних прав, передбачено обов'язок країн вживати максимальних зусиль для забезпечення екологічних прав своїх громадян, містить заклик до міжнародного співробітництва для сприяння прогресу в галузі охорони довкілля. Наголошено увагу на тому, що саме Декларація Конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем навколишнього середовища поставила питання навколишнього середовища на перший план міжнародних проблем і ознаменувала початок діалогу між промислово розвиненими країнами та країнами що розвиваються щодо зв'язку між економічним зростанням, забрудненням повітря, води та океанів і природними ресурсами. Встановлено, що інноваційністю декларації є її акцент на необхідності збереження довкілля для майбутніх поколінь, що на сучасному етапі розвитку людства відповідає Цілям сталого розвитку. Окреслено значення прийняття Декларації з проблем навколишнього середовища через проголошення визнання екологічних прав як складової прав людини. Особливо значимими перевагами Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля виділено інтеграцію екологічних прав до системи прав людини, підвищення екологічної свідомості громадян, реалізацію принципів екологічної демократії через участь громадян і можливість контролю за діяльністю органів влади. В той же час, дискусійними моментами є відсутність уніфікованих підходів до виконання положень Конвенції, обмеженість її юрисдикції та відсутність прямого механізму

санкцій. В контексті аналізу правового забезпечення екологічних прав людини та ЦСР виокремлено цілі, які безпосередньо пов'язані з екологічними правами та ті цілі, які мають непрямий зв'язок. Підкреслено, що проаналізовані міжнародні нормативно-правові стандарти демонструють значний прогрес у визнанні та захисті екологічних прав людини як невід'ємної складової прав людини загалом, заклали фундамент для розуміння взаємозв'язку між людиною та довкіллям, визначивши ключові принципи сталого розвитку

Ключові слова: екологічні права людини, Цілі сталого розвитку, правове забезпечення.

Rohovenko O.V. LEGAL SUPPORT OF ENVIRONMENTAL HUMAN RIGHTS UNDER SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article analyzes the main provisions of international legal acts in the field of legal protection of environmental human rights in the context of sustainable development. It is established that the Universal Declaration of Human Rights, although it does not contain a direct mention of environmental rights, certain articles of this document indirectly relate to the environmental component of human rights. The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights is studied, the focus of which is focused on a wide range of socio-economic rights, provides for the obligation of countries to make maximum efforts to ensure the environmental rights of their citizens, and contains a call for international cooperation to promote progress in the field of environmental protection. It is emphasized that it was the Declaration of the United Nations Conference on Environmental Problems that put environmental issues at the forefront of international problems and marked the beginning of a dialogue between industrialized and developing countries regarding the relationship between economic growth, air, water and ocean pollution, and natural resources. It was established that the innovative nature of the declaration is its emphasis on the need to preserve the environment for future generations, which at the current stage of human development corresponds to the Sustainable Development Goals. The significance of adopting the Declaration on Environmental Issues through the proclamation of the recognition of environmental rights as a component of human rights is outlined. The integration of environmental rights into the human rights system, raising the environmental awareness of citizens, implementing the principles of environmental democracy through citizen participation and the ability to monitor the activities of government bodies are highlighted as particularly significant advantages of the Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice on Environmental Issues. At the same time, the lack of unified approaches to implementing the provisions of the Convention, the limitations of its jurisdiction and the absence of a direct sanctions mechanism are controversial points. In the context of the analysis of the legal support of environmental human rights and the SDGs, goals that are directly related to environmental rights and those goals that have an indirect connection are highlighted. It is emphasized that the analyzed international legal standards demonstrate significant progress in the recognition and protection of environmental human rights as an integral part of human rights in general, laid the foundation for understanding the relationship between humans and the environment, defining the key principles of sustainable development.

Key words: environmental human rights, Sustainable Development Goals, legal framework.